

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

יפו! מדור הספורט פירסם את כתבתו של כיכב נבחרת ישראל בכדורגל, יהושע (שיעי) גלור, תחת הכותרת "כיצד זרחה כוכב מחריש". מדור הספרים הוקדש לביקור סיפור של בנימין תמוז, "גן נעלי". בשער הגליון: כוכביהשנה יול ברנר.

הדלפה מוזרה מאוד * המו"מ של נציג "חרות" עם ברי"ת המועצות * נסיעה נוסח שמעון פרס

"העולם הזה" 1945
תאריך: 14.10.1957

אנשי משרד החוץ. שמדיניות החוץ הישראלית של "שמעון פרס" עיצבנה אותם מומן, רק שמחו לאידו. "אילו היה מר פרס שואל מראש בשגרירות שלנו" אמר אחד מהם. "יכול היה לחסוך למדינה את הוצאות". הוסיף פקיד שני: "חוץ מזה, היה כדאי למר פרס לקרוא עיתונים".

תל-אביב

סינימה בלש

מאז נפתח קולנוע מקסים בפנינת שדרות בן-ציון, הטרידה את יהודה ביאלר, מפקח הגנים של עיריית תל-אביב, תופעה חדשה: ילדים שטיפסו על עצי השדרה, כדי לראות את הסרטים מבעד לגג הפתוח של הקולנוע החדש.

ביאלר החל מציב פקח במארב ליד הקולנוע. השבוע הביא למקום פקח זמני, שנשכר בלישכת העבודה, קישט את ראשו בכובע של פקח והשאיר אותו להגן על הצמחייה.

מיד עם התחלת הצגות הערב, החלו ילדים מטפסים על העצים. הפקח תפס אחד מהם וזה פתח מייד ביללות אימים. שני גברים שעברו במקום ניגשו לפקח, ביקשו לשחרר את הילד. הפקח סירב. השניים שייחררו את הילד בכוח.

אך הפקח לא ויתר בנקל. תחת הילד תפס עתה את אחד משני המשחררים. עד שתופיע המישטרה. המישטרה הופיעה, אולם תחת לעצור את האיש באשמת הכי שלת עובד-ציבור במילוי תפקידו, היא עצרה את הפקח עצמו. על שלילת-חופש בלתי-חוקית.

אנשים

פרופסור ישעיהו לייבוז'ין נציג חשוב מאוד של התרבות היוונית בישראל... בעל ערמומיות של רוכל ירקות בשוק-הכרמל. יצור יחזקא סהר, מפכ"ל המישטרה: יצור מבחיל ומגוחך... על חגיגות העשור: באלאגאן בינלאומי...

סופרו המדני של דבר, חגי אשר, בכותרת לידעה על פנישתו עם שריהחוף האמריקאי פוסטר דאלאס: "הושגה הבנה בין ישראל לארצות-הברית, ביחס לאופייה של הסחנת הערבית".

שריהחוף זלמן ארן, בפתיחת מישוק-הכדורגל בין צרפת ב' ונבחרת ישראל: "אם יש הרמוניה בלבבות, לא חשוב אם יש דיסהרמוניה ברגליים".

את הביקורת הקטלנית ביותר על הסופר משה (מלך בשר ודם) שמיר מתח השבוע הוא עצמו. בספרו לעיתונאי על מחוהו החדש, שהוא קורא לו מאגדות לוד, טען שמיר: "דומה לי, שהפעם הצ'י לחתי סוף-סוף לכתוב מחוה ממש".

העלון. מחבריו הוסיפו בשיחה עם כתבת העולם הזה בווינה, אביבה סטן, כי כוונתם ליהודי פולני, שנסע במיוחד לישראל כדי ליצור מגע עם המפלגות השונות.

הוסיף אירופה רפורט: "יהודים שהיגרו זה עתה מפולין, ושהשתייכו לסיעת גומול'קה במפלגת הפועלים המאוחדת של פולין, העמידו את עצמם לרשות הפעולה. הם קיימו את המגע בין ישראל וברית-המועצות, דרך צרפת ופולין."

ברית-המועצות הודיעה שמעולם לא סתה מעמדה, להכיר בישראל מייד עם היווסדה. עמדתה הביקורתית בזמן האחרון אינה מכוונת נגד עצם קיומה של המדינה, אלא רק נגד הקשר שבין ישראל ובין המעצמות האימפריאליסטיות ומדיניותה ה"תוקפנית". הפוגעת בשלום המזרח התיכון. ברית-המועצות שאפה תמיד לכריחת שלום במזרח-התיכון, שיבטיח גם את קיום ישראל ואת ביטחון המדינות הערביות.

"אם ישראל תהפוך לגורם פשרני במרחב, תשתמש ברית-המועצות בהשפעתה כדי לקדם שלום הדרגתי בין ישראל ו"הערבים".

אוסטררה שנייה. חוגים ישראליים עוקבים זה מכבר אחר המאמצים הסובייטיים. אם תצטרף ישראל לברית של מדינות המזרח התיכון והים התיכון, שתתייחס בניטרליות חיובית לברית-המועצות, תוכל ישראל להיות "אוסטררה שנייה" ולהיות מוקד מרגיע, ותמנע הקמת בסיס של ברית-בנדאד או של אמריקה בצומת חשוב זה.

"כדי לקדם את יצירתה של 'אוסטררה מיוחדת-תיכונית' כזאת תהיה ברית-המועצות צות מוכנה, בתנאים מסויימים, להרשות הגירה של שלושה מיליוני יהודים מן ה"גוש המזרחי לישראל. עליית היהודים הסובייטים היא יסוד חשוב להבטחת עתיד ישראל מבחינה כלכלית וצבאית.

"המשאומתן בין ישראל וברית-המועצות בחלקו דרך צרפת, דרך וינה ודרך פולין, נמשך, אולם אין להניח כי יושגו תוצאות לפני סוף שנה זו".

רוב הפרשנים הרציניים באירופה האמינו כי יש אמת בדו"ח זה. הוא נשקל בכובד-ראש במשרדי הממשלות השונות. אחרי נסיונותיה של גולדה מאיר לגשור גשר אל אנדריי גרומיקו (העולם הזה 1043), היו גילויים אלה מעניינים ביותר.

מנגוון

שיא קטן אחד השיאים הקטנים במדינה הושג כי שבוע שעבר על-ידי שמעון פרס. המנהל השאפתני של משרד-הביטחון, הוא נסע לאירופה, "בענייני משרדו", חזר כעבור שלושה ימים בדיוק.

מאחורי השיא הסתתרה עובדה משעשעת, שלא זכתה לפירוט הראוייה לה. משה גיע שמעון פרס לפאריס, כדי לטפל בענייניו במשרד הממשלה הצרפתית, נתקבל בחיוך על השתוממות אדיבה, האם מסייה פרס לא שמע על המשבר הממשלתי בצרפת? מובן מאליו שאין אפשרות לסדר שום דבר לפני שתכונן ממשלה חדשה. פרס עלה על המטוס הראשון (איטלקי) וחזר כלעומת שבא.

החזנית

ידיעות המודפס במכונת-הכפלה והמוצא לאור על-ידי שני עיתונאים הנחשבים כי בעלי אינפורמציה מצויינת, הודיע כי מנ"היג ישראלית תתח בוינה משאומתן בלתי-רשמי עם ברית-המועצות.

המנהיג, ששמו לא ננקב, לא היה אלא ד"ר שימשון יוניצ'מן, ח"כ חרות, שקיים בימיימלחמת המחתרות מגע עם דיפ-לומטים סובייטים. אירופה רפורט טוען כי יוניצ'מן בא כנציג בלתי-רשמי של ממשלת ישראל, שלא רצתה לשלוח איש רשמי מ"שלה, העדיפה דווקא ח"כ אופוזיציוני.

פרי הדיונים לפי אותו פירסום: הסובייטים הציעו לתווך בין ישראל ובין מנ"ריים וסוריה, בתנאי שישראל תתרחק מ"דוקטרינת אייזנהאואר, הערבים היו צריכים לוותר על גבולות 1947 ואילו ישראל היתה צריכה לקבל "סטאטוס של אוסטריה" - היינו, להיות ניטראליות.

מגע דרך פולין. לפני שבוע הפתיע אירופה רפורט בדו"ח שני שלו, מפורט יותר, "פולין הפכה עתה לתמוך העיקרי בין ישראל וברית-המועצות". קבע עתה

הממשלה

לא שרד, לא שליה ישיבת-הממשלה התקדמה בעצלתיים. השרים דיברו על עניינים שוטפים, שלא עוררו התרגשות יתירה. איש מהם לא ידע כי בתיקו של ראש-הממשלה, דויד בן-גוריון, היה מונח מיסמך מעניין. היה זה כתב-ההתפטרות של זאב שרף מתפקיד מוכירה-הממשלה (אך לא מתפקיד ה"ממונה על הכנסות-המדינה), מפאת עומט עבודתו.

בן-גוריון לא התכוון להציג את המיסך מן השרים, הוא היה בטוח כי יוכל לשכנע את שרף להישאר בתפקידו. שרף עצמו, שנכח בשיבה, לא דחק גם הוא את הקץ. הישיבה עמדה להסתיים מבלי שהדבר יעלה לסדר היום.

פתק לבן-גוריון. בחדר אחר של ה"בניין ישב יצחק נבון, מנהל לישכת ראש-הממשלה, בחצי און שמע את מוכרי ה"עיתונים מכריו"ם על הופעת מנ"ה. נבון שלח להביא לו גליון, העיף בו מבט שיגרת. לפתע נעצר מבטו.

כעבור כמה שניות הונס פתק לראש-הממשלה - דבר נדיר בישיבות הממשלה. בן-גוריון קרא אותו והחזיר, בפתק היה רשום, בכתב ידו של נבון: "כותרת של מעורב מודיעה על התפטרות שרף". בן-גוריון הבין כי שוב אין טעם להתמיהמה. "יש לי הודעה", אמר לשרים, וסיפר להם כי שרף התפטר, אך הוסיף שהוא מקווה שעוד אפשר לדון בדבר שנית.

דו"ח מנגוון החושף. אך נגמרה ה"ישיבה, הסתערו בן-גוריון ושרף החוצה, כשועמם בווער בקירבם. שניהם לא היו מ"עוניינים לפרסם את מיכתב-ההתפטרות - כי בעיני שניהם לא היה הדבר סופי. מי סינן את הידיעה לעיתון?

החדש נפל מייד על שני האנשים, שיכלו להרוויח מהתפטרותו של שרף: מנהל מיש-רד ראש-הממשלה, טדי קולק, שלטש מזמן את עינו לתפקיד רבי-ההשפעה של מנ"ה-כירה-הממשלה; ויצחק נבון, שסילוקו של שרף היה יכול להרחיב את תחום השפעתו. שניהם הכחישו את הדבר נמרצות, כדי לטהר את עצמו הפעיל קולק את מנ"ה-גוון-החושף, הסר למרותו, ביקש לברר כיצד באה הידיעה למעורב.

הפעם פעל המנגוון במרץ רב. בתוך 24 שעות היה מונח על שולחנו של קולק הדו"ח.

מסתבר, כי הידיעה הובאה לעיתון לא על-ידי שרף ולא על-ידי שליה, אלא על-ידי כתב מעריב שלום רוזנפלד. מקורה לא היה אלא פולה בן-גוריון, רעיית ראש-הממשלה, שסיפרה את הדבר בתמימות בשיחת-רעים.

מדיניות

סודי בהחלט היה זה בחודש מאי, כאשר הודיעו ה"דיפלומטים בווינה לממשלותיהם על פיר-סום מעניין מאוד. אירופה רפורט, ביולטיין כיום נשיא המדינה.